

smem reči, da se učni pripomočki križevske šole onim v dunajski politehniko vredni vrstnjaki. Že samo ogledovanje tacih reči nekako vnema človeka za viši napredek. Ko smo bili ogledali vse to, smo prejeli poslednjič kot za spominek v dar „Izviešće“, to je, program te šole za leto 1865/66. do 1868/69., kteremu je dodan na čelu tudi „Zemljovid kr. gospodarsko-šumarškega učilišta v Križevcih“. Pričela se je ta učilnica leta 1860., ter daje po svojem ustrojstvu soditi, da je izvrstna. Ko smo še pri izhodu iz šolskega poslopja vpisali svoja imena v spominske bukve, šli smo odtod v zalo in prostorno glavno šolo. Iz vsacega okna tega lepega poslopja ste vihrali po dve narodni zastavi. Učne sobe so zeló velike, svitle, zračne in visoke; po stenah je viselo mnogo slik za kazalni poduk, pa tudi posebno veliki zemljovidi, kakoršnih po šolah naših krajev še nisem nikjer videl. Poslednjič smo še gledali drugi oddelek gospodarske šole, ratarnico ali djansko šolo, ki stoji pod zmernim homcem zunaj mesta. O tem vendar drugo kaj več. Tvoj vdani

Josip L. Železodolski.

Mnogovrstne novice.

* *Pepel iz Vesúva, ognjobjuvne gore na Neapolitanskem, kaj je?* — Vesúv se je pomiril. 4. dne t. m. so v zahvalo Bogu v Neapolji z veliko procesijo o pol dne obhajali konec velikega straha in velicih nesreč. Profesor Palmieri pa je isti dan vpričo obilega občinstva na vseučilišču podučni govor imel o ognjenikih. Še se je iz gore izmetana lava takrat kadila. Mnogo učenjakov — je rekel omenjeni profesor — je že preiskavalo Vesuvov pepel, to pa, kar je prof. Zinno, zdravstveni svetovalec prefektore Neapolitanske, v njem našel, se enoglasno za najboljšo preiskavo potrjuje. Zinno pravi: Če se preiskujejo tri različne sorte Vesuvovega pepela, se najde to-le: Črnkasto-siv je, oster v potipu, ne raztopljiv; tudi v najhujši vročini nima žveplenega duhá; povsod je po natančnih kemičnih preiskavah našel: sodachlorur, apneni sulfat, magnezijo, železa obilo (zato ta pepel na zraku postane rumen tem več, čem bolj se okislja ali oxydira), galun, titanium in kremen. V Vesuvovem pepelu ni tedaj žvepla, ne svinca, ne srebra, ne arsenika (bele mišice), kakor se je mislilo in tudi v nekterih časnikih govorilo. Ta pepel po takem — pravi prof. Zinno — sam po sebi ni ne škodljiv človeškemu zdravju, ne cestam, ne polju, marveč polje še le rodovitno naredi. Škoda veliko le dela, da v tistem hipu, ko pada na polje ali kamor koli, posmodi vse in rastlinstvo zatara. Tudi voda sama na sebi pri povodnjah ni škodljiva, škoda pa je vendar silna, če se vlije čez polje. — Količina je škoda, ki jo je bljuvanje Vesuva veliki okolici učinila, se ve, da zdaj še ni precenjena.

Dopisi.

Iz Rusije 20/8. aprila. — *η.* — (Konec.) Kdor notranjo politiko Rusije pozná, ne najde nič bolj smešno-najivnega ali gnjusno-lažnjivega, kakor ropotanje o zatiranju inonarnodnih pokrajin v Rusiji ali o pritesnenjih zgodovinskih pravic kakega svetu komaj znanega kota v tej državi. Med tem, ko so se avstrijski in pruski Poljaki pod absolutizmom germanizovali, so imeli ruski Poljaki tako rekoč svojo državo v Rusiji; da so nekaj svojih predpravíc izgubili, tega bili so le sami krivi; ž njimi se je Rusija borila ne za več ali manj zavisnosti carstva Poljskega, ampak za lastno življenje; in pri vsem tem jim je vendar ostalo več predpravíc, nego

jih sedanji liberalci ponujajo izdajalcem federalizma v Avstriji. Omenim le to, da Rus bi v Varšavi na žakli ruskega denarja od glada umrl, kajti Poljaki imajo še vedno svoje groše, iz ruskega denarja ima na Poljskem veljavo le srebro in zlato in pa papir s kurzem srebra, kakoršnega se nikjer v tujih državah ne branijo. Tako imenovane Baltiške pokrajine so skoraj samostojne države v notranjih zadevah, ruski državni senat nima nikakoršnega vpliva na vse to, kar se ondi godi; kdor bi tam željo izrekel, naj bi se vpeljala uprava, kakoršna je v ruskih gubernijah, ali da naj se vpelje ruski jezik v šole itd., imel bi se za državnega izdajalca. Dve stotisoč Nemcev, ograjenih sè pravicami srednjega veka, ktere so si sami napisali podjarmivši ondotne svobodne narode, šiba po svoji volji nekaj milijonov Estonskih in Latijskih robov, kteri so bili pred nekimi stoletji svobodni posestniki ravno onega polja, ki ga zdaj kot sužnji obdelujejo svojim nemškim rijcarjem. To, to so tiste znamenite „k nute“, ktere ravno ti Nemci razglašajo po svetu za Ruske. Liflandija, to je pijavka Rusije. Z ruskim denarjem se more človek samo tri milje od Petrograda proti severu peljati. Na Liflandski meji treba je denar menjati, kakor v Avstriji ali Prusiji. V finančnih, vojnih, narodnih zadevah je ta pest Švedov in Finov popolnoma sama svoja, to je, deželni zbor daje postave, zida šole in ceste, koplje kanale, oblači vojake, ki niso dolžni za Finlandске meje iti, ko bi prav ves svet Rusijo napal. Dokler sovražnik čez Finlandsko mejo ne stopi, jih nikakoršna postava ne veže orožje v roke vzeti. Rusija nima s Finlandijo nič opraviti, kakor to, da pošilja v Viborg srebro in zlato, da si tam denar kujejo sè Švedskim in Finskim nadpisjem. V zahvalo vsemu te Ruske pijavke z bregov Baltiškega morja dovolj nesramno po svetu kričé o Ruskih „pritesnenjih“!

Ta kraj Volge je Rusija svoje glavne železnice dokončala, neizdelanih je ostalo le še nekaj mestnih in poprečnih linij. Sredotočje ruske železno-cestne sisteme je Moskva. Kako ogromni vpliv imajo te trgovske žile na mesto, kamor se stekajo, temu živ dokaz je udvojenje Moskve v 5 letih. Konec preteklega leta je štela Moskva že 612.836 stalnih prebivalcev brez vojakov; tedaj bode kmalu prekosila Petrograd.

Letos so začeli delati tri nove velike železne ceste na jugu in za Volgo, namreč Sevastopoljsko, Kavkazsko in Orenburško. V ta namen je bilo te dni razpisano tretje železno-cestno posojilo z 90 milijoni rubljev deloma v Londonu, deloma doma. V Moskvi in Petrogradu so podpisali v treh dneh trinajstkrat več, kakor je bilo treba; tudi v Londonu petkrat več, kakor se je od tam želelo, zato se dajajo akcije tega konsolidiranega posojila samo podpiščekom čez deset tisoč rubljev, na tukajšnjih birzah jih srečni ljudje vže prodajajo po 104 $\frac{1}{2}$ r. Tolika cena teh akcij se opira na dobre obresti, ki jih dajajo skoraj vse ruske železnice, razen netrgovske Varšavske; tako, na primer, je Nikolajevska (Petrograško-Moskovska) nesla preteklo leto skoraj trideset tisoč rubljev na vrsto ($\frac{1}{7}$ milje), kurz njenih akcij, ki se pa kaj težko vdobé, je zdaj 110 rubljev. Pri takih okoliščinah utegne marsikdo vprašati: zakaj jemljejo denar na pòsodo v Londonu, in ne raji od domačih? Odgovor je ta: Iz Londona se prejme, mesto denarja, za železnice potrebna roba, colnina od robe pa skoraj interese dolgá poplačuje; domačini pa naj svoj denar vtaknejo v kupčijo in posebno v fabrike, da državi ne bo treba domačega denarja v London za robo pošiljati.

Zanimiv je napredek kmetiškega stanú. Ko je sedanji car osvobodil kmete, so mnogi z glavo majali, češ, kaj da bode iz tega. V nekterih krajih tudi kmetje sami niso imeli nič pravega zaupanja do samih sebe, in

to je bilo naravno. Na spomlad je prejel kmet par živinčet, deset desetih polja in pa obe svoji roki; vrh tega pismo, da toliko in toliko let bo plačeval po toliko in toliko odkupa. Prva leta je šlo trdo, ostajali so dolžni, tretje in četrto leto so plačali odkup in ostali dolg, po tem pa je šlo tako srečno na boljše, da so preteklo leto vže po 30 odstotkov čez odkup plačali. Še bolj srečno obeta biti letošnje leto. Poljá obetajo obilo žetev; iz vseh strani ruskega carstva, posebno iz južnih, dohajajo sporočila, da ozimina posebno lepo kaže, kakor tudi jarina, razun nekterih krajev, kjer vreme o setvi ni bilo ugodno. Še nekaj mirnih in rodovitih let daj Bog, pa bo ruski „mužik“ premožen zemljedelec.

Iz ipavske doline 8. maja. — Mojemu nedolžnemu vprašanju v 17. listu „Novic“ odgovarja časnik „Soča“ (v listnici vredništva (!) št. 17.) tako-le: „Novo voljeni odbor političnega društva „Soče“ je v svoji prvi seji sklenil, da se ima po listu „Soča“ objaviti imenik vseh udov političnega društva in da se imajo plačati vredništvu dotični stroški. To Vam bode menda razjasnilo, da vredništvo ni dolžno računa polagati društvu.“ — To tedaj je pojasnilo? Ne zamerite, jaz ga ne morem umeti. — Razumljiviše (!) je pojasnilo v številki 18. „Soče“. V predelku „Društvene zadeve“ berem: „... list „Soča“ je po svoji tendenciji gotovo društveno glasilo, da prinaša zborove in odbore razprave zastonj — da pa nij materijalno odvisen niti od društva pa niti od posamesnih društvenikov, od kar je on sam (g. Dolenc) položil kavcijo in je on sam odgovoren za vsako zgubo; k večemu bi bil morda odvisen od tistih 20 rodoljubov, ki so zavezali založiti eventuelno zgubo poprejšnjega štirinajstdnevnikarja, ako bi ta zaveznost veljala tudi za tednik“. — Dobro tako. Samo ta-le vprašanja mi še dovolite. Kedaj ste društvu „Soči“ naznanili, da je list „S.“ gosp. Dolencov list in le po njegovi prijaznosti tudi društvu organ? Ste li tistim 20 rodoljubom — „elefantom“ — kedaj povedali, da, odkar je „Soča“ tednik, niso več zavezani „založiti eventuelno zgubo tega tednika? Ste jim morda kedaj razložili, kako se list vzdržuje? Ako ne, zakaj ne? — Dokler mi teh reči ne pojasnite, dovolite, da si mislim jez, kar hočem; čitatelji pa naj si tudi mislijo, kar jim je drago.

Iz Trsta 10. maja. (Čitalnica v konfliktu z mestnim starešinstvom.) Čitateljem „Novic“ dobro znana Rojanska čitalnica poleg Trsta je z mestnim starešinstvom imela te dni čuden ravs. Zahtevalo je namreč, naj se društvena statistika preteklih 2 leti predloži, in to vže trikrat z laškimi dopisi. Odbor je vselej energično odvrnil to zahtevo, ter v posebnem pismu, katero je laškemu dopisu priložil in magistratu nazaj poslal, navedel glasoviti §. 19. Mestno starešinstvo pa, kateremu je slovenski jezik hud trn v peti, se je takega junaka skazalo, da je v nedeljo, 9. dne maja poslalo svojega beriča; ta je vzel dva težaka za pričo (sic!) ter nabil dva laška dopisa na vhodna vrata čitalnici, z dvema žebljema, ktera sta tako velika, da se morejo vsi gospodje na magistratu po enem obesiti na-nje, pa bi se še ne zakrivila. Morda mestno starešinstvo ceni pribita dva laška dopisa za tako tehtna, da ju mora s takima debelima žebljema pribiti! Ako res to misli, nismo mu nevošljivi. Kar se ravnopravnosti tiče, smo tu v Trstu zeló zadej, akoravno pri okrajni sodnji in pri policijskem vodstvu slovenski jezik že nekoliko v obrambo jemljejo; le mestno starešinstvo tega neče, ker že vidi na gradu laško trobojno zastavo vihrati in Trst združen z Italijo. Mi Slovenci pa, dokler slovansko pleme na obalah sinje Adrije stanuje, hočemo se boriti za narodne pravice, ter ne se udati nobeni laški sili, marveč trdno stati ko kraške stene, na kterih se bojo veliko-laške butice razbile. Priporočam Vam zato, dragi čitatelji „Novic“,

da pri vsaki priliki možato stojite pod narodno zastavo ter tirjate izvrševanje §. 19. državnih osnovnih postav. Da se nam v tujih jezikih dopisuje od uradov, to smo si zakrivili sami, ker smo od nekaj preveč servilni bili in ne zahtevali, kar je po Božjem in naravnem pravu naše. Bodejo naj vam v izgled tukajšnji lahoni! On ti ne spregovori besede slovenske, razen, da gré za njegov dobiček. Spoštujemo se sami, in spoštovali nas bodo drugi!
Frickov Janez.

Iz Studenca poleg Rake 10. maja. (Klic na pomoč.) Predrage „Novice“! naj se vam tudi jaz oglasim z naših hribov, ker vem, da rade sprejemljete od vseh krajev glase tako vesele kakor tudi žalostne. Žalibog, da pri nas je le malo veselega slišati. Križevo sredo, to je, 8. dne t. m. so v Studenski vasi kamen streljali in po nezadostni previdnosti se je ogenj zatrosil. Vname se neka hiša, in v kratkem času zavoljo juga, pomanjkanja vode in vsakoršne gasilne priprave je zgorelo 13 hiš s poslopji vred skoraj popolnoma. Ljudje so bili večidel na polji, ubogim revežem je tedaj vse zgorelo; že popred so stradali zavolj lanske slabe letine, zdaj so postali popolnoma reveži, nimajo ne kuhe, ne obleke, pod prostim nebom jih mora veliko prebivati ter čakajo jojakoč se pomoči milih darov. Prosim Vas, drage „Novice“, *) obrnite pozornost dobrotnikov na uboge siromake! Vsak darek bode hvaležnega srca sprejet in veliko dobro delo bo vsak storil, kateri bi hotel našim v resnici ubogim pogorelcem pomagati. Sila in revščina je strašna! Dajte in se Vam bo dalo.

V Mokronogu 3. maja. (Sleparsk agent. — Konec.) Take sleparije pa ne bi se godile po svetu, ako bi župani, kterih naloga in dolžnost je, čuvati nad blagrom občin, kedar jim kaj tacega nauho pride, take ljudi naprej pognali, če jih nočejo sodnijski gospóski naznaniti. Mnogo krivo večkratnih sleparij in goljufij pa je tudi pogostoma slaba plača potujočih asekuracijnih zastopnikov in navadno tistih, ki so pri glavnih zastopih v službi. Oni so večidel brez stalne plače in potovine; vse kar dobé, je 10—15 odstotkov čiste premije. Koliko bi moral tedaj tak agent zavarovati, da bi mogel pošteno živeti! Glavni zastopniki imajo navadno tudi slabo plačo, toraj ne morejo svojim zastopnikom dajati boljšega zaslužka. — Ako bodo župani ostro čuvali, bodo potujoči agenti službe zarad preslabe plače popustili in morebiti pride vendar do tega, da se jim bode plačevalo toliko, da bodo lahko pošteno živeli, kar bode bankam samim, pa tudi občinstvu na korist.

Iz Šmarske okolice na Dolenskem 12. maja. P. — Vsaki hip slišimo zdaj: temu je vol ukraden, unemu krava, tretjemu tele itd. Vrine se tedaj človeku vprašanje: Zakaj je dandanašnji toliko več tatov? Gotovo je to, da se tat nič več ječe ne boji; v sedanji se mu dobro godi. Zaprt je res — to pa je edina kazen, sicer ga ne težijo verige in ga ne boli palica; ima lep počitek in do sitega jedi, da si še zapora želi. Da bi ga pa kmet sam prijel in kaznoval, ne bi bilo varno, ker mu potlej posveti in še veliko večjo škodo napravi. Naj bi dunajski gospodje, ki take postave delajo, le prišli 14 dni med kmete živeti, kmalu bi drugače sodili. — Tudi to nam je nadloga, da tat lahko pride do hleva in v naše pohištvo, ker ne smemo imeti no-

*) Prepričani o dobrotljivosti naših ljudomilih rojakov tudi mi podpiramo ta klic na pomoč siromakom Studenske vasi, vedé, da ne trka zastonj, kdor potrka na srca usmiljenih naših rodoljubov. „Novice“ bodo rade sprejele vsak dar in ga poslale preč. gospodu fajmoštru Mihaelu Šosu v Studencu poleg Rake, zadnja pošta Sevnica (Lichtenwald).

benega dobrega psa za varha; konjederici vse pse postrelijo ondi, kjer so gospodje župani lovci, mislé, da bi nobenega zajca ne dobili, ko bi še kateri pes bil v njihovem kraju. (To pač ne sme biti, — če se včasih psi potrebiti morajo zavoljo nevarnosti stekline, je to ukaz više gosposke, katero mora župan spolnovati. *Vred.*)

Jesenice 12. maja. (*Zahvala.*) Sl. kranjska obrtnijska družba je na prošnjo tukajšnjega krajnega šolskega nadzornika gosp. Fr. Papeža nad sto štirjaških sežnjev zemljišča za sadjerejo jeseniški fari brezplačno odstopila, šolarjem pa 50 povesev goskinih peres podarila. Izrekujem jej za to očitno v imenu farmanov presrčno zahvalo. Ravno tako pa tudi sl. c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani za podeljena murbova drevesca.

Učitelj.

Iz Notranjskega 13. maja. (Nova pošta v Košani) se je na prošnjo prejšnjega nadžupana in ondašnjega učitelja kot zdavnej zaželena javna naprava blagovoljno ustanovila. Al občno nevoljo vzbudila je čudna prikazen, da je neznan tujec za tukajšnjega poštarja imenovan; vsega zaupanja vredna pa tudi sposobna domača dva prosilca (župan in učitelj), ktera sta svojo postavno prošnjo po naravni poti vložila, pa da sta brezozirno odvrnjena! Nek piemontesk Italijan, kateri se je pred nekaj časom s svojo barantijo v Senožčah naselil in tudi v Košani malo mrkancijo v neki pristranski koči napravil, je s svojim tankim nosom urno ovohal, da tudi za pošto utegne imeti „vestes nuptiales“; zato se nemudoma podá v Trst, kjer se mu je poštarja kar brž naprej zagotovila. Zato je precej svojega žlahtevca kakor pomočnika in oskrbnika v omenjeno branjerijo v Košano postavil, kateri zdaj že nekaj časa, učit se potrebne prakse za poštno uradovanje, v Št. Peter zahaja. — Naj v dokaz popolne nepriljubljenosti omenjenega poštnega urada v št. Petru omenim še eno: Vprašal sem namreč 12. dne t. m. pismo (se ve da slovensko) na pošti po nekem dolgo pričakovanem listu, ker sem se bal, da ne bi se na pošti založil. Na to vprašanje, čujte! mi je došel „izvrstni“ sledeči odgovor: „Biš ješt noch nichtš angekommen, bitte nächstens deutsch zu schreiben, denn hier sind wir keine jung Slowenen, verstehen das slov. nicht.“ Sliši tedaj sl. poštno vodstvo v Trstu, kakošnega človeka si nam poslalo za poštarja na zemljo slovensko! On sam priznava, da ne zna jezika našega. Čemu bodo takemu človeku recepisi in druga pisma Tvoja, v slovenskem jeziku izdana?! Ali vendar nikdar slovenski narod ne pride do tega, da vsaj više oblastnije so mu pravične, in da se nam celó za take službe ne vrivajo tuji ignoranti namesti sposobnih domačih ljudi!

Iz Šenčurja poleg Kranja 6. aprila. (*Mojster Goršič.*) Vdrugič že imam prijetno nalogo, slovenskemu svetu oznaniti delo bistrega slovenskega umotvorca Fr. Goršiča, kateri je v našo farno cerkev naredil nove, jako krasne orglje, ne le po vnani obliki, temuč tudi po glasu njihnem. Tako mogočno in veličastno pojó, da človeškega duhá nehoté povzdignejo v zračne višine, milota in nježnost njihovega glasú pa ga ginete do solz. Naj izvedencem njih stroj nekoliko popišem. One imajo 18 spremenov in 2 manuala. V glavnem delu je 10 spremenov, namreč: 1) Principal 8' iz angleškega čina, velike menzure, polno-močnega glasú; 2) bordon 16', velike menzure, gravitetično-polnega glasú; 3) dvojna flavta 8' in dvojni labij, močno-okroglega glasú; 4) harmonična flavta 8', preprihajoča, vsled tega živo-okroglega in prijetnega glasú; 5) viola-gamba 8', mehko-prijetnega glasú; 6) trobenta 8' polnega, prijetno-šumečega glasú; 7) oktava 4' nekoliko reznega glasú; 8) superoktava 2', ostrega glasú; 9) kvinta 2²/₃' ostrošumečega glasú; 10) mikstura prva oktava trojna, ob-

stoječa iz C. 2', z 1¹/₃', c 1'; druga oktava čveterna 4'; tretja oktava itd. peterna 2²/₃', ponavlja na drugi fis, ostro-vpijočega glasú. — V zgornjem delu so sledeči spremeni: 1) Goselni principal 8', srednje menzure, prijetnega glasú; 2) eolina 8' mehko-prijetnega glasú; 3) salicional 8' mehko-nježnega, zatopljenega glasú; 4) flavta-traveur 4' okroglo-prijetnega glasú. — V pedalu so naslednji spremeni: 1) Principalni bas 16' široke menzure, mogočnega glasú; 2) subbas 16' široke menzure močno-polnega glasú; 3) oktav-bas 8' široke menzure močnega glasú. Manuvalov obsežek je od C — \bar{g} , 56 tast; pedalov pa od C — c, 25 tast. — Vrh tega imajo orgle tudi še dva sklepa, s kterima se močnejši spremeni v trenutku poljubno odpró in zapró. — Mehanika je razun poteznih šibic skozi in skozi železna, ter pri vseh udih z mesingom okovana. — Meh je en sam, pa tako lahko se vleče, da ga dečki pri 10—12 letih lahko zmorejo. Tudi ima tri regulatorje, kateri sapo v ravnotežji obdržavajo, zato ne slišiš nikakoršnega javkanja in pojemanja glasú, katero se le prepogostoma še pri novejših orgljah nahaja, da molčim od starih. Vabijo se vsi prijatelji godbe in orgelj, naj jih o priložnosti pridejo pogledat, da se sami prepričajo, da hvala, ki jo izrekamo mojstru G. Goršiču, je dobro zaslužena.

Ant. Kunšič, učenik.

Iz Kranja. (*Beseda v podporo stradajočim na Dolenškem in Kranjskem*), katero so „Novice“ že napovedale, bode binkoštno nedeljo zvečer ob 8. uri. Čitalnica naša jo napravi s prijazno pomočjo ljubljanskih učiteljskih pripravnikov. Jako zanimivi program obsega sledeče točke: 1. „Zvezna“, poje zbor. 2. Govor, govori g. A. Perc. 3. „Moja rožica“, čveterospev. 4. „Želje“, samospev za bariton, poje g. J. Žerovnik. 5. „Zvezda“, zbor s samospevom za bariton, poje g. J. Medić. 6. „Deklamacija“, deklamuje g. B. Hočevnar. 7. Komičen tercet. 8. „Pred durmi“, „darilo“, samospev za tenor, poje g. A. Razingar. 9. „Slovo“, poje zbor. 10. „Pravda“, vesela igra v enem dejanji. Napeve je zložil g. A. Nedved. — Samospeve spremlja iz posebne prijaznosti gospodičina K. Jugovičeva. Vstopnina k tej besedi je 40 soldov; veči doneski se hvaležno sprejemajo. Nadjati se je, da Gorenci, kterih lanska slaba letina ni tako hudo zadela kakor Dolence in Notranjce, bodo iz vseh krajev privreli k tej milodarni besedi svojim bratom na pomoč.

Iz Ljubljane. (*Državna podpora 15.000 goldinarjev umetnikom, malarjem, podobarjem, skladateljem muzike, pesem itd.*) se bode vsled razpisa ministerskega po uradnem razglasu „Laib. Zeitg.“ delila tako-le: *)

- a) Podeljevale se bodo stipendije potrebnim, pa nadepolnim umetnikom, kateri so ali že stopili pred očitost s kakim večim samostalnim delom, ali ki so v stanu, pokazati dela, ktera v sebi imajo že kaj boljšega umetniškega jedra;
- b) podeljevale se bodo penzije, to je, pripomočki, umetnikom, kateri so že kaj hasnovitega in hvalevrednega stóřili, da jim bode mogoče, s tem pripomočkom napredovati po poti, katero so srečno nastopili; poslednjič
- c) se bode obrnilo nekaj tega denarja za naročila na polji obrazivne umetnosti, in sicer se bo naklonilo takim umetnikom, ki so že dosegli mero umetniške samostalnosti.

Ministerstvo za bogočastje, kteremu je izročena izpeljava te odmembe, si pridržuje, da bode pri delitvi penzij ravnalo brez ozira na posebne prošnje, in bo

*) V vsaki deželi se bode po teh pravilih delila denarna podpora; dotični prosilci se imajo tedaj oglasiti pri c. kr. vladi svoje dežele.

pri naročilih, ktera se bodo umetnikom dajala, posebno na to gledalo, da se s temi naročili vstreže državnim potrebam v tej zadevi, in bo v tej reči vse vpeljalo, kar bo treba.

Kar pa zadeva stipendije, so povabljeni vsi umetniki, ki obdelujejo polje obrazivne umetnosti (kakor: zidarstvo, podobarstvo, malarstvo), pesništvo in muziko, iz vseh v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel, kateri mislijo, da imajo pravico do stipendije, da naj se zarad tega oglasijo zadnji čas do 31. dne tega meseca pri dotični vladi. Pismenim prošnjam se mora pridjati: 1. spisek, iz kterega se spozná, po kateri poti se je prosilec v svoji umetnosti izobraževal in v kterih razmerah živi; 2. spisek, v kterem prosivec pové, kako bo on stipendijo, ako jo dobí, rabil v svoje dalje izobraževanje, in 3. mora priložiti izgledke svojega talenta, iz kterih se tudi vidi, katero stopinjo omike je že dosegel.

Te štipendije se bodo za sedaj dajale le za eno leto, ter se opomni, da se bode pri odločevanju, koliko ima kak prosilec dobiti, posebno gledalo na osebne razmere njegove in na namen, ki se utegne doseči po tej delitvi, vendar je prosivcu, kar to zadeva, na voljo dano, izreči svoje želje.

— Gosp. dr. Poklukar se je v pondeljek podal na Dunaj v državni zbor, kjer je že gosp. Jugovic; grof Barbo in gosp. Drag. Rudež, zadržana po domačih opravilih, sta prosila dopusta.

— (Iz deželnega odbora 10. maja.) Po dogovoru z podpornim društvom nemškega gledališča je deželni odbor sklenil, deželno gledališče za leto 1872/3. oddati sedanjemu vodji gledališča v Salzburgu, dobroznanemu gosp. Jožefu Kocky-mu, kateri bode dajal razen vsakovrstnih gledališčnih predstav tudi operete in opere, pa je prosil, da vstopnina v parter in in lože sme povišana biti za opere na 50 krajc. Za slovenske gledališčne predstave so se odločili za vsak mesec 4 večeri kakor preteklo leto. — Po komisijskem ogledu je deželni odbor odločil na vrtu deželne bolnišnice prostor, na kterem se bode zidala posebna baraka za kozave po sklepu deželnega zbora, da ne ležijo med družimi bolniki in jih okužijo ter tako večje stroške delajo bolnišničnemu zakladu.

— (Deželne komisije za razstavo dunajsko) so nekoliko pomnožene; tako je tudi Njegovo Veličanstvo v deželno komisijo kranjsko imenovalo še sledeče gospode: Andreja Brusca, viteza Antona Gariboldi-a, Riharda Janežič-a, Val. Krisper-ja, Petra Lasnik-a, Ferd. Mahr-a, pl. Benamina Posanner-ja, dr. Razlaga, Fr. Šolmajer-ja, Pavla Skale-ta, Gustava Tönnies-a (vse v Ljubljani stanujoče), potem Leop. Globočnik-a v Železnikih, Martina Hočev-ja v Krškem in Kar. Seitner-ja na Savi.

— Izredni véliki zbor družbe kmetijske je danes na vrtu družbinem na Poljanah. Glavna obravnava — in posebno zato je zbor sklican — bode se sukala okoli udeleštva družbe kmetijske in kmetovalcev kranjskih vélike dunajske razstave prihodnje leto. Ministerstvo kmetijstva je naročilo družbi, naj mu za razstavo pošlje navadni plug kranjski in pa najstareji plug dežele kranjske, ker ministerstvo hoče iz vseh dežel starodavne pluge v razstavi nabrati, da se vidi, kako se je oralo nekdanj in se orje zdaj.

— (Za nakupovanje Pincgavskih žebcev) na gornje Štajarsko od deželne naše komisije poslani odbornik g. J. Zevnik do danes še ni prišel nazaj. To je znamenje, da tudi Štajarska nima obilo dobrega blagá.

— (Razstava umotvorov slikarskih), ki je v tukajšnji reduti vsak dan od jutra do večera videti, je res vredna, da jo ogledajo ne samo malarji, temuč

vsak, kdor ima veselje videti lepe podobe zgodovinske, selske, cerkvene, resne in kratkočasne. Med 70 slikami, ki so na ogled postavljene, vidimo tudi 4 našega rojaka gosp. Jan. Franke-ta, v Benedkah narejene, med kterimi so tri iz „Križevega pota“, ki pride v Cerkljansko cerkev nad Kranjem. — Vse to se vidi za 20 krajc., ob nedeljah in praznikih pa celó le za 10 kr.

— (Občni zbor dramatičnega društva.) Po sklepu odborovem bode letošnji redni letni občni zbor dramatičnega društva v nedeljo 26. maja v dvorani ljubljanske čitalnice zjutraj ob 10. uri. Vrsta razgovorov: 1. Poročilo tajnikovo. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Volitev prvosednika, blagajnika in desetih odbornikov. 4. Posamesni predlogi družabnikov. Ko odbor to naznanja vsem p. t. družabnikom, opominja posebno tiste letne podpornike, ki so zaostali z doneskom za tekoče leto, naj se podvizajo, ker se bi jim sicer knjige ne mogle poslati.

Odbor dramatičnega društva.

Podpisani odbor spolnuje bridko mu dolžnost in naznanja, da je gospod

Valentin Mandelc,

profesor na gimnaziji v Karlovcu in vnanji odbornik dramatičnega društva,

12. dan t. m. po dolgem pljučnem bolehanju umrl.

Domovina zgubila je enega najvernejših sinov, slovenska Talija enega najmarljivejših delalcev na polji dramatičnega slovstva. Véčna mu pamjet!

V Ljubljani 13. dan maja 1872.

Odbor dram. društva.

— Glasoviti vojak Jernej Prelesnik, po domače Cundrov, iz Gorice na Kranjskem domá, za voljo ropa in umora, 5kratnega pobega, tatvine in teškega telesnega poškodovanja 12. decembra 1856. na smrt obsojen, pa pomilosten na 16 let ječe v trdnjavi v Oséku, je bil te dni po milosti cesarjevi pred pretekotom svoje kazni izpuščen; zdaj je 51 let star.

— (Pobirki iz časnikov.) Da tudi „Tagblatt“ v zboru nemčurskih liberaluških časnikov dunajskih in družih „glorijo“ poje Kudlichu „dem ewigjungen Achtundvierziger“, ni se čuditi, vsaj Kudlichov „rumel“ ni družega kot narodna nemška demonstracija in velikansko pačenje zgodovine, s kterim bi liberalci radi kmetom v glavo ubili, da Kudlich jih je rešil tlake in desetine; al čuditi se je bolj temu, da solze pretaka in žolc izliva na narodno stranko zato, da adjunkt ljubljanske delalnice Wilcher gré za oskrbnika jetnišnice na Štajarsko, češ, da kranjska dežela tako zopet zgubi možá velike cene, in s tem nepotrebno provocira narodno stranko, da „Tagbl.“ nasproti ne more molčati, marveč mu očitno reči, da iz srca privoščimo g. Wilcherju novo službo, da pa dežela bode namesti njega lahko deset enacih in še boljših adjunktov za delalnice dobila. „Tagblattovci“ se vé da ž njim zgubijo zvestega privrženca, dežela pa takim voši: srečno pot!

Še enkrat gosp. učiteljem in drugim čbelorejcem!

V zadnjih „Novicah“ je sl. odbor družbe kmetijske razglasil, da vsak, kdor je za Sumperjev in Porentov panj prosil, ga dobi v pisarnici družbini (v Salendrovih ulicah) ali da sam pride po-nju ali da koga družega s pismom pooblastí, da ju namesti njega vzame. Pisarnica, ki nikakor nima časa, da bi 85 (prav za prav